

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 3

MELLANDOM
2012-10-30
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
T 16000-11

PARTER

KÄRANDE

DANIEL Carl-Gustaf Ståhl

Ombud: Jur.kand. Clarence Crafoord och Jur.kand. Anna Rogalska Hedlund,
Box 2215, 103 15 Stockholm

SVARANDE

Rikspolisstyrelsen, 202100-0076
Box 12256
102 26 Stockholm

Ombud: [redacted] adress som ovan

DOMSLUT

1. Tingsrätten förklarar att Daniel Ståhls rätt att föra talan om diskrimineringsersättning i detta mål är preskriberad till den del som talan avser missgynnanden under antagningsförfarandet fram till den 11 november 2009. Rätten att föra talan om senare missgynnanden, dvs. under reservantagningsförfarandet mellan den 11 november 2009 och den 19 januari 2010, är dock inte preskriberad.
2. Målet förklaras vilande i avvaktan på att denna mellandom vinner laga kraft.

Dok.Id 1119163

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Scheelegatan 7	08-561 652 70 E-post: stockholms.tingsratt.avdelning3@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08-561 650 03	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Rikspolisstyrelsen (nedan RPS) är den myndighet som ansvarar för antagning och fördelning av platser till polisutbildningen vid de tre utbildningsorterna Umeå, Solna och Växjö. Antagningen består av fem steg där varje steg innehåller olika delmoment. *Steg ett* innebär en formell prövning av de sökandes behörighet. *Steg två* innebär ett språkprov och ett inledande samtal för att undersöka sökandens lämplighet för polisyrket. Parallellt därmed genomförs även en utvärdering av sökandens meriter. *Steg tre* innebär fysiska prov och en förnyad lämplighetsbedömning. Urvalsprocessen i *steg fyra* sker i samarbete med Rekryteringsmyndigheten och innehåller tester, referenser, psykologsamtal och slutintervju med två representanter från en polismyndighet. *Steg fem* innebär ett beslut av en antagningsnämnd om vilka som ska antas till utbildningen. Mellan varje steg i processen sker ett urval där vissa sökande sorteras bort. Att en sökande får godkänt resultat på proven vid något av stegen innebär inte att sökanden är garanterad att gå vidare till nästa steg.

Daniel Ståhl sökte till polisutbildningen vårterminen 2010. I samband med det beskrivna testförfarandet uppnådde han godkänt resultat till och med språkprovet i steg två. Han klarade alltså språkprovet men uttogs ändå inte till att genomföra tester och intervjuer inom ramen för steg tre och fyra. Följaktligen blev han inte heller antagen till polisutbildningen i steg fem.

YRKANDEN M.M.

Daniel Ståhl har efter ansökan om stämning den 11 november 2011 yrkat att RPS ska förpliktas att utge diskrimineringsersättning med 100 000 kr jämte ränta enligt 6 § rättelagen från dag för delgivning av stämning till dess betalning sker. Som grund för talan har åberopats att Daniel Ståhl blivit diskriminerad vid antagningen till polisutbildningen vårterminen 2010 genom att ha missgynnats på grund av sitt kön och sin etniska bakgrund jämfört med de kvinnor och personer av annan etnisk bakgrund än svensk som sökt till polisutbildningen i samma antagningsomgång (1 kap. 4 § och 2

kap. 5 § diskrimineringslagen [2008:567, DL]). Missgynnandet har bestått i att sökande av kvinnligt kön och annan etnisk bakgrund än svensk givits företräde till tester, intervjuer och antagning framför honom själv.

RPS har bestritt käromålet och som grund för talan åberopat i första hand att Daniel Ståhls rätt att föra talan om diskriminering vid antagningen till polisutbildningen vårterminen 2010 har gått förlorad till följd av preskription enligt 6 kap. 6 § DL, vilket har bestritts av Daniel Ståhl.

Tingsrätten har med parternas samtycke beslutat att genom mellandom pröva frågan om Daniel Ståhls talan har gått förlorad till följd av preskription. Mellandomsfrågan har avgjorts utan huvudförhandling efter att parterna har beretts tillfälle att slutföra sin talan. Daniel Ståhl har hemställt att mellandomen av processekonomiska skäl ska få överklagas först i samband med tingsrättens slutliga dom i målet. RPS har å sin sida begärt att mellandomen ska få överklagas särskilt.

Till utveckling av talan i preskriptionsfrågan har parterna anfört i huvudsak följande.

RPS

Daniel Ståhl har gjort gällande att han har blivit utsatt för diskriminering i samband med antagningen till polisutbildningen för vårterminen 2010. Vad som anförts tar sikte på att han gick vidare till steg två (språkprov) i antagningsprocessen, men att han inte uttogs till de fysiska tester som genomfördes i steg tre. Grunden för Daniel Ståhls talan är alltså att han anser sig ha blivit diskriminerad när han blev bortsållad efter genomfört och godkänt språkprov. Preskriptionsfristen för Daniel Ståhls käromål började därför löpa den 13 maj 2009 när RPS lämnade besked om att hans ansökan hade sorterats bort efter steg två i urvalsprocessen eller i andra hand den 14 oktober 2009 när antagningsnämnden fattade beslut om vilka sökande som skulle antas till polisutbildningen vårterminen 2010. Eftersom Daniel Ståhls stämningsansökan inkom

till tingsrätten den 11 november 2011 har mer än två år förflutit sedan den påtalade handlingen företogs.

Daniel Ståhl

RPS har missgynnat Daniel Ståhl genom att ge sökande av kvinnligt kön och med annan etnisk bakgrund än svensk företräde framför Daniel Ståhl till dels fysiska tester (steg tre), dels till ytterligare tester och intervju vid Rekryteringsmyndigheten (steg fyra), dels till antagningen till polisutbildningen vårterminen 2010 (steg fem).

Daniel Ståhl har inte mottagit något besked om de beslut som RPS fattat den 13 maj respektive den 14 oktober 2009. Antagningen avslutades först den 19 januari 2010 då det slutligt stod klart vilka reserver som skulle antas. Enligt uppgift från [REDACTED] [REDACTED] på antagningsenheten fick samtliga sökande som fått genomföra tester och intervjuer hos Rekryteringsmyndigheten besked om de antagits eller ej den 11 november 2009. Därefter fick de 140 personer som erbjudits plats på polisutbildningen tacka ja eller nej till den erbjudna platsen. 114 av dessa personer accepterade erbjudandet och antogs således till polisutbildningen. Mellan den 11 november 2009 och den 19 januari 2010 antogs ytterligare 26 personer genom reservantagning, dvs. personer som tidigare fått ett negativt besked under urvalsprocessen. Hälften av de personer som antogs genom reservantagning var kvinnor och hälften var män. RPS synes således ha tillämpat kvotering även under reservantagningen. Den 19 januari 2010 stod det således klart vilka sökande som slutligen antogs till vårterminen 2010.

Det skulle strida mot EU-rättens effektivitetsprincip om någon av de påtalade handlingarna skulle anses preskriberad. RPS har nämligen gjort det omöjligt för Daniel Ståhl att få vetskap om omfattningen av den diskriminering han utsatts för. Under slutet av 2010 har han genom sina ombud vänt sig till RPS med en begäran om att få ut fullständiga uppgifter om vilka meriter de sökande som antagits eller gått vidare i antagningsförfarandet bedömts ha, men blivit nekad. Denna förvaltningsrättsliga process, som alltså innebar ett avslag till hans begäran om att få ut

ansökningsunderlaget, avslutades först den 1 juli 2011. På grund av RPS vägran att lämna ut dessa uppgifter kan han än i dag inte veta med säkerhet i vilken omfattning han har blivit diskriminerad. Daniel Ståhl har även i en anmälan till Diskrimineringsombudsmannen (DO) hemställt att DO ska begära ut nödvändiga uppgifter från RPS för att granska om det förekommit olaglig diskriminering vid antagningen till vårterminen 2010. Genom beslut den 5 oktober 2011 meddelade dock DO att myndigheten inte hade befogenhet att företa någon granskning av antagningen till polisutbildningen.

I vart fall har den sista diskriminerande handlingen – att ge sökande av kvinnligt kön och med annan etnisk bakgrund än svensk företrädare framför Daniel Ståhl till polisutbildningen – inte preskriberats ännu. RPS interna tillsättningsbeslut den 14 oktober 2009 kan inte ses som avgörande för preskriptionsfristens starttidpunkt då detta beslut i praktiken endast var preliminärt, avhängigt bland annat om den som erbjöds plats tackade ja eller inte.

RPS (genmäle)

Centrum för rättvisa har med början sommaren 2010 vid åtskilliga tillfällen kontaktat RPS rörande antagningsförfarandet för polisutbildningen 2009 och våren 2010. Vid dessa kontakter har stiftelsen bl.a. fått en presentation av själva ansökningsförfarandet samt möjlighet att ta del av samtliga ansökningshandlingar direkt i det datorbaserade systemet samt även begärt och fått ut RPS planeringsförutsättningar för åren 2007-2009. Vidare har stiftelsen erhållit listor med namn och födelseuppgifter på samtliga sökande till polisutbildningen för 2009 och 2010 samt listor på de män respektive kvinnor som klarat de fysiska proven men inte antagits. Inte vid något tillfälle har uppgetts att Centrum för rättvisa agerade på uppdrag av Daniel Ståhl. Av RPS beslut och Kammarrättens i Stockholm dom den 11 april 2011 framgår också att det var Centrum för rättvisa som var part i målet som gällde en begäran om att utfå handlingar. Begäran framställdes med stöd av tryckfrihetsförordningen och inte 2 kap. 8 § diskrimineringslagen. Vidare framgår att anledningen till att begäran om handlingar

avslogs var att den avsåg sammanställningar av uppgifter som inte fanns omedelbart tillgängliga hos RPS. Det bestrids således att styrelsen skulle ha vägrat att lämna ut sådana uppgifter som skulle möjliggöra för Daniel Ståhl att bedöma omfattningen av den diskriminering han utsatts för. Det finns överhuvudtaget inte något stöd för att Daniel Ståhl skulle ha begärt ut några uppgifter från RPS, vare sig detta skulle ha skett med stöd av offentlighetsprincipen eller 2 kap. 8 § DL. Påståendet att RPS har brutit mot skyldigheten att på begäran lämna ut uppgifter enligt denna bestämmelse bestrids.

Vid bedömning av preskriptionsfrågan måste också beaktas att Daniel Ståhl den 30 maj 2011 gjorde en anmälan till DO i vilken han begärde att DO skulle begära ut nödvändiga uppgifter från RPS för att granska om det har förekommit olaglig diskriminering vid antagningen till polisutbildningen, bl.a. vid antagningen till vårterminen 2010. Daniel Ståhls anmälan kan knappast förstås på något annat sätt än att han ansett sig ha anledning att misstänka att han hade varit föremål för diskriminering vid antagningsförfarandet. RPS vitsordar att reserver antogs till polisutbildningen till och med den 19 januari 2010. Daniel Ståhl var emellertid inte aktuell som reserv då han inte hade ansetts tillräckligt konkurrenskraftig i urvalsprocessen.

DOMSKÄL

Allmänt om tingsrättens prövning

Daniel Ståhls talan gäller ersättning på grund av direkt diskriminering i samband med antagningsförfarandet till polisutbildningen vårterminen 2010. Frågor om preskription av en sådan talan regleras i 6 kap. 6 § DL. Enligt denna bestämmelse ska talan väckas inom två år från att den påtalade handlingen företogs eller, när fråga är om en underlåtenhet, från den tidpunkt då en skyldighet senast skulle ha fullgjorts. Om så inte sker är rätten till talan förlorad. Med avseende på detta fall innebär bestämmelsen att Daniel Ståhl, som väckte talan den 11 november 2011, har förlorat rätten att föra talan om sådana handlingar som företagits före den 11 november 2009. För att bedöma om

hans talerätt har preskriberats i någon del är det således av avgörande betydelse vad som utgör den påtalade handlingen i Daniel Ståhls fall.

Vad innebär den "påtalade handlingen"?

Innebörden av 6 kap. 6 § DL motsvarar den tidigare preskriptionsregeln i 19 § lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan som gällde fram till diskrimineringslagens ikraftträdande år 2009. Vad som avses med "den påtalade handlingen" har dock inte angetts i förarbetena till dessa bestämmelser (jfr prop. 2001/02:27 s. 83, 2002/03:65 s. 170 och 2007/08:95 s. 450 ff.). I frånvaro av sådana uttalanden kan begreppet antas motsvara vad som enligt 14 § tredje meningen lagen (1979:1118) om jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet utgjorde preskriptionsfristens startpunkt. Preskriptionsfristen räknades då från det missgynnande som gjordes gällande från den påstått diskriminerades sida. Förarbetena till denna äldre lag innehåller i nämnda hänseende bl.a. följande motivuttalande.

Sexmånadersfristen räknas från missgynnandet eller med andra ord från den tidpunkt då den diskriminerande handlingen företogs (jfr prop. 1978/79:175 s. 60 ff). Den diskriminerande handlingen kan ha bestått t.ex. i att arbetsgivaren har träffat anställningsavtal med en annan sökande eller tagit ut en annan till utbildning. Att den missgynnade har fått kännedom härom först någon tid efteråt har i princip inte någon betydelse för beräkningen av tidsfristen. En arbetssökande har sålunda att i eget intresse hålla sig underrättad om vad ansökningen har lett till. Att rättsskyddet även från andra synpunkter bygger på att den som skall komma i åtnjutande av det själv tar till vara sin rätt, utvecklas i de tidigare förarbetena (se a. prop. s. 63). Vid tillämpning av sexmånaderspreskriptionen torde det dock inte behöva anses att ett missgynnande har skett vid en viss tidigare tidpunkt, om det av omständigheterna klart framgår att syftet har varit att kringgå diskrimineringsförbudet, t.ex. om det står alldeles klart att ett anställningsavtal har i detta syfte träffats lång tid före tillträdestidpunkten och bekantgörandet. (Se prop. 1979/80:129 s. 28.)

Av ovanstående kan således utläsas att preskriptionsfristen räknas från missgynnandet och att fristen är oberoende av vid vilken tidpunkt som den påstått diskriminerade fått kännedom härom. Som utgångspunkt gäller därmed att en fordran på diskrimineringsersättning kan preskriberas även om dröjsmålet med talans väckande beror på att den påstått diskriminerades saknat kännedom om att diskriminering har förekommit. Om okunskapen orsakats av motpartens vilseledande eller något liknande förhållande kan preskriptionsregeln emellertid åsidosättas med stöd av den EU-rättsliga effektivitetsprincipen (se C-326/96 Levez, ECR 1998, I-07835 m.fl. rättsfall;

motsvarande princip torde även gälla enligt svensk rätt, jfr ovannämnda motivuttalande i prop. 1979/80:129 s. 28 och AD 2010 nr 20 med vidare hänvisning till AD 1977 nr 220). Tingsrätten återkommer strax till denna fråga.

Är talan preskriberad enligt 6 kap. 6 § DL?

Daniel Ståhl har som grund för talan åberopat att han blivit missgynnad genom att sökande av motsatt kön och med annan etnisk bakgrund än svensk har getts företräde till ytterligare tester och intervjuer i steg tre och fyra samt till alla utbildningsplatser som tillsatts fram till den 19 januari 2010. Med ledning av det antagningsbeslut som RPS presenterat kan tingsrätten konstatera att samtliga missgynnanden, hänförliga till tester och intervjuer i steg tre och fyra samt till den första antagningen i steg fem, ägt rum senast den 14 oktober 2009. Som utgångspunkt gäller således att talan i dessa delar är preskriberad.

Frågan är då om även det missgynnande som hänför sig till reservantagningen mellan den 11 november 2009 och den 19 januari 2010 ska anses preskriberat med hänsyn till vad RPS anfört om att Daniel Ståhls ansökan inte var aktuell i detta skede.

Som konstaterats ovan innebär utformningen av preskriptionsbestämmelsen att ”den påtalade handlingen” utgörs av det missgynnande som käranden gjort gällande. Missgynnande och särbehandling utgör alltså två sidor av samma rättsfaktum (jfr legaldefinitionen i 1 kap. 4 § 1 DL). Med hänsyn till att Daniel Ståhl har gjort gällande att han blivit missgynnad i samband med RPS tillsättning av reservplatserna mellan den 11 november 2009 och den 19 januari 2010 är talan således inte preskriberad i denna del.

Är preskriptionsfristen förenlig med effektivitetsprincipen?

En kvarvarande fråga är om det skulle strida mot den unionsrättsliga effektivitetsprincipen att tillämpa preskriptionsfristen i 6 kap. 6 § DL på sätt som nu skett. Enligt Daniel Ståhl ska RPS ha gjort det omöjligt, eller i vart fall orimligt svårt, för honom att bedöma omfattningen av den diskriminering han blivit utsatt för

eftersom Centrum för rättvisa nekats att, som ombud för honom själv, få ut de uppgifter om de sökandes meriter m.m. som varit nödvändiga för att utreda denna fråga.

Av unionsrättslig praxis framgår att det ankommer på varje medlemsstat att i sin nationella rättsordning fastställa rättegångsreglerna för en talan som är avsedd att säkerställa skyddet av de rättigheter som tillkommer enskilda enligt EU-rätten, t.ex. rätten till likabehandling. Av det ovannämnda Levezfallet följer t.ex. att en preskriptionsfrist om två år inte i sig är oförenlig med unionsrätten. EU-domstolens praxis kan inte heller anses föreskriva något generellt förbud mot sådana preskriptionsfrister som styrs av andra omständigheter än den påstått diskriminerades kännedom om missgynnandet. Avgörande är istället om det föreligger sådana omständigheter som medför att preskriptionsregelns tillämpning i det enskilda fallet skulle göra det omöjligt eller orimligt svårt för den enskilde att hävda sina rättigheter. Denna fråga ska bedömas med beaktande av preskriptionsfristens funktion i förfarandet som helhet – med beaktande av dess förlopp och särdrag – i de olika nationella rättsinstanserna (se t.ex. C-430/93 Van Schijndel, REG 1995, s. I-4705).

Enligt tingsrättens mening kan det inte anses oförenligt med effektivitetsprincipen att låta det ankomma på Daniel Ståhl själv att hålla sig underrättad om huruvida dennes ansökan föranlett ett avslag eller ej (jfr prop. 1979/80:129 s. 28). Inte heller kan tidsfristen om två år anses ha medfört att Daniel Ståhl i praktiken saknat möjlighet att vidta de utredningsåtgärder som krävts för att ta ställning till om talan skulle väckas eller ej (jfr prop. 2001/02:27 s. 83). Härvid beaktas särskilt att Daniel Ståhl i egenskap av påstått diskriminerad omfattas av en bevislättnad enligt 6 kap. 3 § DL och att han haft rätt att med stöd av 2 kap. 8 § DL begära ut en skriftlig uppgift om vilka meriter de andra sökande haft som tagits ut till fortsatta tester och/eller blivit antagna till utbildningen. Ingenting har heller framkommit som tyder på att Centrum för rättvisas begäran om att få ut dessa handlingar av RPS skulle ha framställts på uppdrag av Daniel Ståhl eller, för den delen, med stöd av 2 kap. 8 § DL. Omständigheterna kan således inte anses jämförliga med att Daniel Ståhl i praktiken skulle ha saknat

möjlighet att känna till förekomsten eller omfattningen av en eventuell diskriminering från RPS sida. Inte heller vad Daniel Ståhl anfört i övrigt föranleder någon annan bedömning. Förutsättningar saknas således att i detta fall åsidosätta preskriptionsregeln med stöd av effektivitetsprincipen.

Slutsats

Sammanfattningsvis finner tingsrätten utrett att Daniel Ståhls talan är preskriberad i fråga om de missgynnanden som skett under antagningsförfarandet fram till den 11 november 2009. Mellandomsfrågan ska besvaras i enlighet med det anförda. Med hänsyn till att talan endast delvis är preskriberad bör detta förhållande preciseras i domslutet.

Vid den prövning som ska göras enligt 49 kap. 1 § andra stycket rättegångsbalken finner tingsrätten att domen bör få överklagas särskilt. Målet i övrigt ska vila i avvaktan på att mellandomen vinner laga kraft.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 401)

Överklagande ställt till Svea hovrätt ges in till tingsrätten senast den 20 november 2012. Prövningstillstånd krävs.

Axel Taliercio

Anna Erman

Björn Bräutigam